

﴿ فہرست کتاب نزهة الابدان فی ترجمة غاية الاتقان ﴾

	صحیفہ
دیباچہ و اسم مصنف و اسم مترجم	۳
تقسیمات کتاب	۴
ادویہ مفرد و مرکب اعتباریہ تقسیم	۵
دوارک ترکیبندہ لازم اولان حالات	۶
وزنر و اولچکار بیانی و سائر فصول عدیدہ	۷
اولکی مقالہ ترکیبہ متعلق و فصل اخر اوراقلری بیسان ایدر	۱۳
چیچکار و میوہلر و بززر بیانی	۱۴
اوتلرک کوکاری بیانی و فصول اخر	۱۵
عصارہلر و فصول اخر	۱۶
معدنلر و فصل اخر صولرک بیانی	۱۷
شربتلر و مطبوخلر و تقوعلر بیانی	۱۸
حقنہلر و غرہلر و فصول اخر	۱۹
کادات رطبہنک بیانی و فصول اخر	۲۰
حبلرک بیانی و فصول اخر	۲۵
شمامہ لر بیانی و فصول اخر	۲۶
دوارک قوت و فعللرینک بیانی	۲۷
ادویہنک قواء اولی بیانندہ	۲۸
ادویہنک استعمالی کثیر اولوب درجہ اولی ده حار اولنک بیانی و فصول اخر	۲۹
فصول عدیدہ	۳۰
ایکنجی باب و فصول عدیدہ	۳۱
بالخاصہ قولغہ و جکرہ و صدرہ و قلبہ و معدیہ نافع اولان دوار بیانی	۳۲
فصول عدیدہ	۳۲
مسهل دوارک بیانی	۳۵
مقیثلرک بیانی	۴۰
ترلدیچی دوار و فصول عدیدہ	۵۹۵
اولکی مقالہ دن اوچنجی جزء و ایکی فصل	۵۹۶
فصول عدیدہ	۵۹۷
فصول عدیدہ	۵۹۸
فصول عدیدہ	۵۹۹

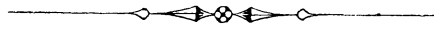
صفحه	
۶۰۰	تطیب و سحق بیانده ایکی فصل
۶۰۱	فصول عدیده
۶۰۲	فصول عدیده
۴۳	اطبانک اصطلاحلری اولان لفظلرک فصلی و معالجتک بدللری فصلی
۴۴	اسپه چیاره بیلیمی لازم اولان بعض دوارک تدبیر و غسلی حقتده اولان فصل
۴۶	ایکنجی مقاله مرکباتک عملی و فصول عدیده
۴۷	میاه حاره نک استخراجی فصلی
۴۹	بالخاصه نافع اولان صولرک بیانی
۵۰	مسهل و مقی و طبیعتده قوت و یرنجی صولر بیانده فصول عدیده
۵۶	خارجدن استعمال اولنان مقطر صولرک بیانی
۵۸	رایحه سی طیب اولان صولرک و مقطر و غیر مقطر سرکه لرک فصللری
۵۹	ایکنجی باب شربت لرک عملی بیانده در
۷۰	اوچنجی باب مر بار بیانده در
۷۴	دردنجی باب سفوفلر بیانده در
۷۷	بشنجی باب قرصلر بیانده در
۸۳	بخورلر و شماملر بیانده اولان فصل
۸۵	ایکنجی مقاله دن ایکنجی جزء فصول عدیده اولوب فصل اول دهنلر بیانده در
۹۱	فصل مقطراتکده تقطیر ایله استخراج اولنان دهنلرک بیانده در
۹۳	مرهملر بیانده اولان فصل
۱۰۰	مرهم انواعندن قیر و طیلر بیانده اولان فصل
۱۰۲	یاقلر بیانده اولان فصل
۱۰۶	زرورلر بیانده اولان فصل
۱۰۷	دواء کی یعنی یاقی آچجی دوا بیانده اولان فصل
۱۰۸	کوزده استعمال اولنان شافلر بیانده اولان فصل
۱۰۹	ملین شافلر و فرزجلر بیانده اولان فصللر
۱۱۰	سکری قرصلر بیانده اولان فصل
۱۱۳	املاح یعنی طوزلر بیانده اولان فصل
۱۱۶	دوانک قوت استخراجنده اولان فصل
۱۲۱	مرکب اولان خلاصهلر بیانده فصل
۱۲۲	حبلرک بیانده اولان فصل
۱۳۰	مسهل شربت لر بیانده اولان فصل
۱۳۴	سکنجینلرک بیانده اولان فصل

عسلى مربارك بياننده اولان فصل	١٣٥
ربلر يعنى قوامى ملتزم اولان اشيانك قوامى فصلى در	١٣٦
مسهل و مفتخ و منضح مطبوخلرك بياننده اولان فصل	١٣٧
مسهل مطبوخلرك بياننده اولان فصل	١٣٩
نقوعلر يعنى صيچاق صوده بر مقدار ادويه بي ايصلتمق بيانى	١٤٠
حقنه لر بياننده اولان فصل	١٤٢
زراقلرك بياننده اولان فصل	١٤٦
غرغرلرك بياننده اولان فصل	١٤٧
سعوطلرك يعنى بورونه چكلان دوارك ولعوقلرك بيانى	١٤٨
جوارشلك يعنى معجونلرك بيانى	١٥٠
ترياقلر وافيونلى معجونلر بيانى	١٦٠
مزاجى تعديل ايديجى معجونلرك بيانى	١٦٨
ملين و مسهل معجونلر بيانى	١٧٢
ايارجلرك انواعى بيانى	١٧٨
اوچنجى مقاله عضوك مرضى	١٨٠
سوء مزاج حار سازجك بيانى	١٨١
عارض اولان سوء مزاج باردك بيانى	١٨٥
سوء مزاج رطبدن اولان باش آغريسنگ بيانى	١٨٩
سوء مزاج يابسدن اولان باش آغريسنگ بيانى	١٩٠
مطلقا سوء مزاج ماديدن اولان صداعلر بيانى	١٩٢
برعضوك اشتراكيله اولان سوء مزاج مادينك علامتلىرى	١٩٣
بخاردن و ريچلردن حاصل اولان باش آغريسنگ بيانى	١٩٥
قاندن اولان باش آغريسنگ بيانى	١٩٨
صفرادن اولان باش آغريسنگ بيانى	١٩٨
بلغمدن اولان باش آغريسنگ بيانى	٢٠١
صعودلرك بيانى	٢٠٥
مايئىلى خلطدن حادث اولان باش آغريسنگ بيانى	٢٠٨
اكثريا سودادن اولان باش آغريسنگ بيانى	٢١٠
ياتمش سودادن اولان باش آغريسنگ بيانى	٢١٣
علت سهرىه و علاجلرينك بيانى	٢٢٧
علت رعشه و علاجلرينك بيانى	٢٢٨

	صفحة
علت فالج وعلاجرينك بيانى	٢٢٨
علت خدر وعلت تشنج وعلاجرينك بيانى	٢٣٢
علت كابوس وعلت صرعه وعلاجرينك بيانى	٢٣٤
علت سكتة وعلاجى بيانى	٢٣٨
علت نزله وعلاجى بيانى	٢٤٠
كوزة متعلق امراض وعلاجرى	٢٤٦
البياض فى العين وعلاجه	٢٥٥
امراض الاذن يعنى قولاق مرضلى وعلاجرى بيانى	٢٦٤
امراض الانف يعنى برون مرضلى وعلاجرى بيانى	٢٦٩
امراض اللسان وعلاجرى بيانى	٢٧٣
امراض الشفتين وعلاجرى بيانى	٢٧٥
امراض الاسنان وعلاجرى بيانى	٢٧٦
امراض اللثة يعنى ديش اترلينه عارض اولان امراض وعلاجرى بيانى	٢٨٠
امراض الفم يعنى آغزه عارض اولان مرضلر وعلاجرى بيانى	٢٨٢
امراض الحلق يعنى بوزاز مرضلى وعلاجرى بيانى	٢٨٤
العلق والشوك والعظم بيانى	٢٨٦
الحناق يعنى بوزازده اولان شيش وعلاجى بيانى	٢٨٧
لجة الصوت يعنى سس طوتلماسى مرضى وعلاجى بيانى	٢٩٣
امراض الريه يعنى آق جكره عارض اولان مرض وعلاجى بيانى	٢٩٤
ذات الجنب مرض وعلاجى	٣٠٣
ضيق نفس وعلاجى بيانى	٣٠٨
او كسورك وعلاجى بيانى	٣١٠
نفس الدم يعنى قان توكورمك وعلاجى بيانى	٣١٢
امراض القلب وعلاجى بيانى	٣١٣
امراض المرى والمعدة مرضلى وعلاجرى بيانى	٣٢١
شهوت كلبيه مرضى وعلاجى بيانى	٣٣٥
القيء والغشيان مرضلى وعلاجى بيانى	٢٣٧
امراض الامعاء يعنى باغرسقره عارض اولان مرضلر وعلاجى بيانى	٣٤٠
زلق الامعاء يعنى مرض اسهال وعلاجى بيانى	٣٥١
اسهال الدم مرضى وعلاجى بيانى	٣٦٤
باسور مرضى وعلاجى بيانى	٣٦٦

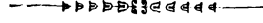
صفحة	
٣٧٠	امراض الماساريقا وعلاجى بيانى
٣٧٢	امرض الطحال يعنى طلاق مرضلى وعلاجى بيانى
٣٧٩	سوء مزاج الكبد يعنى جكر مرضلى وعلاجى بيانى
٣٨٩	استسقاء اوج قسم اولوب وعلاجلى بيانى
٣٩٤	صاريلق مرضى وعلاجى بيانى
٣٩٥	بوكركرده حاصل اولان مرضلى بيانى وعلاجى
٤٠٣	امراض المثانه
٤٠٧	احتباس البول
٤٠٩	سلس البول
٤١٠	امراض اعضاء التناسل
٤١٥	ضعف الباه وعلاجى
٤١٩	امراض الرحم وعلاجلى بيانى
٤٤١	العقر وامتناع الحبل وعلاجلى بيانى
٤٤٩	امراض الثدى يعنى مملره عارض اولان مرض وعلاجى بيانى
٤٥٤	امراض الاطفال وعلاجلى بيانى
٤٦٤	اوجاع المفاصل وعلاجلى بيانى
٤٧١	دردنجى مقاله جارك بيانى
٥٠٥	طاعون ووبا علاجلى بيانى
٥٠٨	جاء وبأيه وجاه رديهك بيانى وعلاجلى
٥١٢	چيچك وقزاموق علتلى وعلاجلى بيانى
٥١٥	نوع ديكر جارك بيانى وعلاجلى
٥١٨	شيشلرك وچبانلرك وسائر وجود انسانده ظهور ايدن كافه امراض وعلاجلى
٥٣٣	برصك انواعى وعلاجلى بيانى
٥٤١	فى الحب الافرنجى وعلاجه
٥٤٩	قيلره عارض اولان مرض وعلاجى
٥٥٠	ياره لرك انواعى وعلاجلى
٥٦١	غان قران احوالى وعلاجلى
٥٦٧	مرهم لرك انواعى
٥٦٩	ياره دن آقان فانك كسمسك تدبيرى
٥٧١	انواع جراحات وعلاجلى وخارق عاده كى بعض كيفيات

	صفحه
قريب وچقيق وهورقوق بياني و تدابييري	۵۷۳
جلدك احوالى و علاجلى	۵۷۵
بشرهيه حسن و طراوت و لطافت و حرت و یرن دوارك بياني	۵۷۶
قيلارك احوالى و علاجلى	۵۷۸
دواء الثعلب و دواء الحيه بياني	۵۷۹
الده و آياقده اولان چاتلاقلرك علاجلى	۵۸۲
انواع زهر و تأثيراتى و علاجلى و هر كس اوزرينه اطلاعى اهم اموردن اولان مواد	۵۸۳
خاتمه	۵۹۵

نزهة الابدان * في ترجمة غاية الاتقان

برنجی دفعه اوله رق

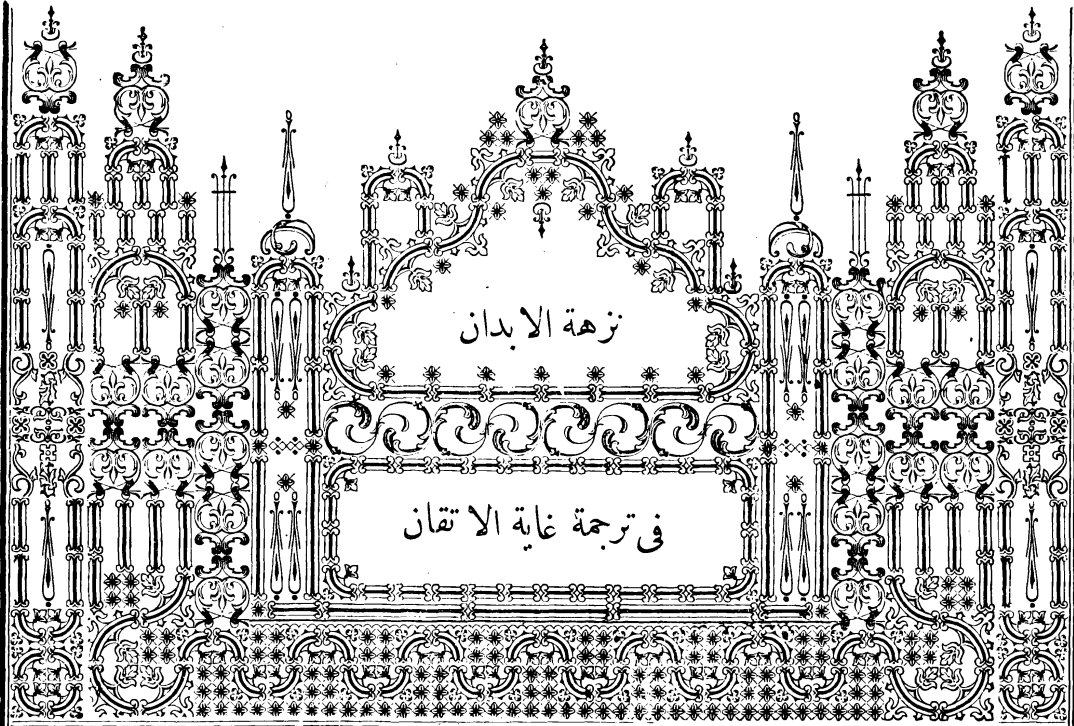
معارف نظارت جلیله سنک ۸۳۲ نومرولی و ۳ کانون اول
سیننه ۳۰۱ تاریخی رخصنامه سیله طبع اولمشدر

استانبول

— مطبعه عثمانیه —

۱۳۰۳

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم من يرجع اليه كل الامور وبعون من لديه دواء جراحات الصدور جواهر جد و سپاس و زاهر
شكر بي قياس اول صانع كون و مكان و خالق انس و جان مر بي نظام عالم و دافع امراض بني آدم
اولان حضرت حق و حكيم مطلق جل جلاله و عم نواله جنابك درگاه عز و علا و بارگاه عظمت
و كبرياسنه سزاوار نثار در كه حكمت كامله و قدرت شامله سيله بسيط ارضي عالم عدمه ناموجود
ايكن خطاب مستطاب امر كن ايله موجود و اجزاء مركبات مواليد ثلثه ايله مشهود ايدوب
وجود انساني جلهدن ممتاز و شان معالي نشانني (و لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم) عنوانيله
سرفراز ايلدي بر حكيم چاره ساز و بر كريم بنده نواز در كه شفاخانه كرمندن اركان مختلفه الطباعه
بر بر يله حسن امتزاج و الفت و اجسام متباينه الاضلاعه موانست اعطا و اهدا ايدوب مواليد
ثلثه نك هر برنده دخي نيجه حكمت مجيبه و اسرار غريبيه ايجاد ايتشدر كه اسبابدن برسبب ايله حد
اعتدالدين خروجي سوء مزاجلر بني مقتضى اولور ايسه هر بري آخره سبب اولقلمغله تعديل
مزاج و بازار كرم صحتلري رواج بوله و لائي صلاة صلوات و غوالي تحف تحيات اول طبيب
شفا بخش علت عصيان و حكيم دوارسان امراض جرم و هوان اولان سلطان كونين و رسول
ثقلين پادشاه خطه لولاك و شهنشااه اريكه و ما ارسلناك كزيدة عالم و زبده نسل بني آدم محمد المصطفى
عليه من الصلوة الاوفي حضرتلرينك حرم روضه ملائك خدملرينه ارسال و روح پرفتح
و پر انوار لرينه ايصال اولنور كه قانون شريعت غراسي دافع امراض مزمنة جهالت و شفاء طريقت
علياسي قانع ماده رديه ضلالندر بر طبيب پر شفقت و بر شفا بخش امراض امتدر كه فيه شفاء للناس
اولان دار الشفاء رسالتندن افتادكان پستر شفا و طغيانه داروي برءالساعة توحيد ايله تدبير
و چشمه ساز نبوتندن تب زده كان التهاب عصياني خاصة زلال شفاعتي ايله اروا و اسقايه دست
عنايتني تشهير ايتشدر صلى الله عليه و على آله و اصحابه و اشياعه اجمعين و بعد معلوم اوله كه علم

(طب)

طب بر بحر عماندرکه صد فچه مبادیسنده مستکن اولان مروارید نکاتنه دست رس مجال و بر طریق
 بی پایاندرکه منزلکه مقاصدنه وصول بولده کیمت چاپکر و تصور بی مجال اولور تته کیم امام
 ابقراط العمر قصیر و الصناعاته طویله دیمکله مدة الحیات صناعاته طبک نتیجه سنی ادر اکن عاجز
 اولدیغنی بیان ایشدر زرا بوفن شریفک موضوع لهی اولان وجود انسانک تحلل و تعدیسنک
 استمراری ضروری اولدیغندن هر لحظه ده بر حالدن حالت اخری به تغیری کم و کیفک تغیرنی
 مستلزم اولغله نوبنو امراض جدیده نك دخی حدوثنی اقتضا ایلر پس آندن اوتری حکماء
 یونانیه دن و اطباء لاتییه دن حذاقت ایله مشهور اولنلر بوفنک اصول و فروعنده نیچه کتب و رسائل
 تألیف و تصنیف ایلیوب و مشاهیر اطباء اسلامیه دن رموزات طبییه بی مدقق و مشکلات حکمییه بی
 محقق اولان فحول و افاضلن نیچه کیمسه لر دخی اعتبار و اعتنایه لایق فصیح و بلیغ عباراته
 اصول طبی نیچه باب ایله مبوب و فروع فنی نیچه فصل ایله مرتب ایلدکلرندن ماعدا هر بری
 دخی تجربیه لری مرتبه نیچه قانون و قاعده بیان و نیچه رموزات و مشکلاتی عیان ایشلردر
 اگرچه بوموال اوزره قرنا بعد قرن هر عصرده ظهور ایدن حذاق اطبانک مقتضای وقتلرینه
 کوره بوفنده تألیف و تصنیفلری ظهور ایشدر لکن فی زماننا هذا اکثر ناس الطبیعة طیب الامراض
 مقدمه سیله عامل اولوب طبییه مراجعتدن مستغنی اولدکلرندن ارباب استعدادک دخی مشاغل
 دنیویه حسیده سعیرینه قصور و ارباب کمالک قوای همترلرینه فتور کلمکله باب اجتهاد مسدود
 و ارباب تجربیه و قیاس فقود اوله مرتبه سنه قریب اولوب و نوبنو ظهور ایدن امراض جدیده
 کتب متقدمینه مسطور اولغله اطباء زمانه تشخیص و تمیزنده عجزلری ظاهر و ترتیب علاجنده
 قصورلری باهر اولدیغندن استاذ حکماء زمان و ملاذ اطباء دوران قدوة العلماء المحققین و زبدة الاطباء
 المتأخرین عین الاعیان و مجدد علم الابدان حلال مشکلات طبییه و کشاف رموزات الفیلسوفیه
 ابو علی الدهر و جالینوس العصر رئیس الاطباء السلطانیه فی الدولة العثمانیه المولی (صالح افندی)
 (انار الله مرقده و اضاء بمشاعیل الرضوان مشهده) حضرتلری بو علم شریفک شانی نقصان و بوفن
 لطیفک ترتیب علاجاتی پریشان اولماق ایچون زمانن هوایه مصروف و آوانن عبثه مظروف
 ایلیوب (حسبه لله و ابتغاء لمرضاة الله) جمیع دقایق و حقایقنی توضیح و بیان و کتب
 متقدمینه مذکور اولیوب حدوثی و وقوعی قریب اولان پالیقه و مرض افرنجی و بونلرک
 امثالی امراض جدیده نك دخی اسباب و علاماتی و معالجاتنی بر بر تصریح و عیان ایلیوب بر بی
 نظیر تألیف و تصنیف وجوده کتور مشلدرکه فی نفس الامر اطباء متأخریندن بر فرد بویله
 بر تألیفه موفق اولماشدر لکن تألیف مزبور هنوز تبیض و ترتیب اولنمدن ناکاه وجود
 شریفلرینه سوء مزاج طاری اولوب (نظم) ان الطیب له عقل و معرفة * مادام فی اجل الانسان
 تأخیر * حتی اذا ما انقضت ایام مهلته * خان التدبیر و خانت العقاقیر * مقتضاسنجه تمغا کر بندرکاه
 فنا دفر مفردات ایام میاننه مهر ختام اورمق صدندن اولدقده تدبیر و معالجات سودمند اولیوب
 (نظم) الاکل شیء ما خلا الله باطل * وکل نعیم لاحماله زائل نکته سی آشکار و ارجعی امرینه
 امثاله قرار و یروب روح شریفلری رحمة الله طیران و کذار ایلدیکندن صکره ولد محترم
 و مخدوم مکرملری اولان حضرت مولی الموالی و قره عین المعالی فلاطون الاوان و ارسطاطالیس

الزمان صدر الصدور و بدر البدور مجمع الكمال و مرجع المجد و الاجلال المولى المرحوم (يحيى افندى) عليه رحمة الهادى حضرت نلندن نكته الولد سرايه آشكارا و اوب جنت مكان و فردوس آسيان مرحوم و مغفور له و الد محترم نك تأليف بيوردقلى كتاب جامع الفوائدك عروس صحايفي چشم اعتباردن دور و ابكار معانيسى حجب نسيانده مستور اولسنى روا كور ميوب بلكه بين الاطباء متداول و مشهور و سعى و الد محترملى مشكور اوله ديو مؤلف مرحومك تحريرو تلميحلى اوزره تبييضه همت و مقالات و فصولنك ترتيبه رغبت مراد ايلدكارنده طرف پادشاهيدن مأمور و ملتفت اولدقلى مناصب جليله ده خصوصاً صدارت روم نشر يفيله مشرف اولدقنده اجراى احكام شرعيه ايله اوقات كذار اولدقندن ناشى تأليف مرقومك تبييضه وقت مساعد اولماغله طرف سعادت نلندن خدمت تبييض اول وقتك ارباب استحقاقندن ابو القح سلطان محمد خان عليه الرحمة و الغفران دار الشفا سنده طيب اول و لغله بين الاقران ممتاز و سلمه پايه طريق تدريسدن مرتبه صحنه قدم نهاده لىكه سرفراز اولان احد ابو الاسعاد عليه رحمة رب العباد جنبانه تفويض اولنوب اولدخى امثالاً للامر كتاب مزبورك تبييضه اهتمام و فرائد مقالات و ابوابى كشيدة سلك انتظام ايوب غاية الاتقان فى تدبير بدن الانسان اسميله تسميه اولمشدر اول وقتدن الى الان كتاب مزبور بين العلماء دوش اعتبارده مرفوع و عند الاطباء مقبول و مطبوع اولمشدر الحاله هذه مرحوم مشار رحمة الله عليه حضرت نلندن واسطة العقد سلك الجواهر اولاد كرامى اولان صدر الصدور العظام و مولى الموالى الكرام و وحيد العصر و الاوان و فريد الدهر و الزمان شمس الانام و بدر التمام متوج تاج الشريعة الاحدية و مشرق سراج الطريقة المصطفوية ركن الدولة و الفضائل و قطب دائرة الموالى و الافاضل سيدنا و مولانا (فيض الله افندى) لازال وجوده مترقباً فى مدارج الكمال و متمكناً فى اعلى مراتب العز و الجلال حضرت نلرى اوان شبايدن الى يومنا هذا فن طبه اشتغال و تجربه سنى تحقيقه ايرشدير مكي خيال ايدن فقير قليل البضاعه و عديم الاستطاعه مصطفى ابو الفيض داعيلر بنى خدمت طبابتده استخدام و تشخيص مرض و ترتيب علاج علل و عرضده فى الجملة رايحه استعداد استتمام بيوروب اول نسخه جليله سنك تعمياً للفائده لسان تركى به ترجمه اولنسنى اراده بيورملى ايله امثالاً لامره العالى بوامر اسميله تشمير بازوى همت عاجزانه قلندى امدى بويله بر كتاب جليل الشانك ترجمه سى دخى بر اسمله مسمى اولمقلغه سزاوار اولمغله ترجمه مزبوره زهه الابدان فى ترجمة غاية الاتقان اسميله تسميه اولمشدر و الله الهادى للسداد ومنه المبداء و اليه المعاد بو كتاب درت مقاله اوززينه ترتيب اولمشدر (اولكى مقاله) تركيب عملرك ايتك مراد ايدن كيمسه لره اقتضا ايليان كليات بيانده در اوج جزئى مشتملدر (اولكى جزء) اوج باب اوزرينه در (اولكى باب) تركيبه حاجت بيانده در كه لسان يونانده فرسا كويه ديوتسميه اولمشدر بر قاج فصلى مشتملدر (ايكنجى باب) شرابى به يعنى تركيب عملك اين كيمسه لازم اولان شيلر بيانده در كه ياننده حاضر بولنوب وقت حاجتده انكله عمل ايليه بودخى بر قاج فصلى مشتملدر (اوچنجى باب) مركباتك حفظى و هر بريسك مقدار شر بتلرى بيانده در بوباب دخى بر قاج فصلى مشتملدر (ايكنجى جزء) دوارك طبيعتى و هر عضوه مخصوص اولانى بيانده در كه تركيب ايتك مراد ايتد كده شرابى به

(اولكى مقاله)

(و طيب)

و طبیب آسان اوله و بوجزه ایکی باب اوزرینه در (اولکی باب) دوانک تعریف و تقسیمی بیاننده در برقاچ فصلی مشتملدر (ایکنجی باب) هر برعضوه مخصوص اولان دوار بیاننده در بودخی برقاچ فصلی مشتملدر (اوچنجی جزء) شرابی به آلتلردن لازم اولان شیر و تدبیرلر بیاننده در بوجزه بر باب و یکریمی بش فصلی مشتملدر (ایکنجی مقاله) اقر بادین بیاننده در که معناسی ترکیبلی جمع ایکنجی دیمکدر ایکی جزئی مشتملدر (اولکی جزء) بش باب اوزرینه در (اولکی باب) مقطر صورلر و روحلر چیقارمق بیاننده در (ایکنجی باب) شربتلر عملی بیاننده در (اوچنجی باب) کوکاردن و میوه لردن و چیچکاردن اولان مربارلر بیاننده در (دردنجی باب) سفوفلر بیاننده در (بشنجی باب) قرصلر بیاننده در بوباب ایکی فصلی مشتملدر (ایکنجی مقاله دن) ایکنجی جزء خارجدن استعمال اولنسان مرکب دوارلر بیاننده در بوجزه اوتوز درت فصلی مشتملدر (اوچنجی مقاله) هر برعضوه مخصوص اولان مرضلر بیاننده در (دردنجی مقاله) برعضوه مخصوص اولیوب جمیع بدنه عام اولان مرضلر بیاننده در بومقاله درت باب اوزرینه در (اولکی باب) حارلر بیاننده در بوباب یکریمی ایکی فصلی مشتملدر (ایکنجی باب) شیشلر بیاننده در بوباب برقاچ فصلی مشتملدر (اوچنجی باب) جلده عارض اولان مرضلر بیاننده در (دردنجی باب) زهرلر و زهرلو حیوان صوقدیغنک علاجلری بیاننده در بوباب اوچ فصلی مشتملدر (اولکی فصل) معدنی زهرلر بیاننده در (ایکنجی فصل) نباتی زهرلر بیاننده در (اوچنجی فصل) حیوانی زهرلر بیاننده در (اولکی مقاله) ترکیب عمللرک ایتمک مراد ایدن کمنه لره اقتضایلیان کلیات بیاننده در اوچ جزئی مشتملدر (اولکی جزء) اوچ باب اوزرینه در (اولکی باب) ترکیبه حاجت بیاننده در که لسان یونانده فرسا کو بیه تسیمید اولنمشدر برقاچ فصلی مشتملدر اولا معلوم اولدکه علم طبک جزء عملیسی ایکی قسمه منقسم اولور اولکی قسمی موجود اولان صحتی حفظدر ایکنجی قسمی معالجه امراضدر بویکی قسمی دخی ادویه استعمالیله حاصل اولور ادویه دخی یامفرددر و یامرکبدر اما ادویه مفردنک قوتی و فعلی اکثر امراضده مؤثر اولدیغدن استعمالی قلیل اولغله طبیب اولنلر حفظ صحت و ازالعه مرضده ترکیبه محتاج اولورلر پس صنعت طبک تکمیل اولمسی انجق اعمال ترکیبه اطلاع ایله حاصل اولور و ادویه مفردنک استعمالی قلیل اولمسنک سبیلری چوقدر بومخلده سبیلرک بیانه شروع اولنسون (فصل) بوفصل مفرد دوار استعمالده مانع اولان سبیلر بیاننده در درتدر (اولکی سب) نفس دواندرکه دوانک شدت کیفیتندن و یاخود ردائندن ناشی مفرداً استعمال اولنمیوب تعدیل و اصلاح اولنمقد محتاج اولنور و بعض دوا واردرکه کرک داخلدن و کرک خارجدن استعمال اولندقدده مفرداً استعمالی متعسر اولور پس اگر دوا یابس ایسه بیوستی تعدیل و اگر رطب ایسه رطوبتی سبیلله سیلان ایتمسنی منع ایدر دوا ایله مزج اولنور وحدتی اولان دوا بی عضو متحمل اولسون ایچون حدتی تعدیل و غلیظ اولان دوانک عضوه نفوذی سریع اولسون ایچون بعض سریع النفوذ دوا ایله ترکیب اولنور و کاهچه دوانک رایحه سی کریه و طعمی بشیع اولدقدده رایحه سنی تطیب و طعمنی تلطیف ایدر شیشه مزج اولنور و کاهچه دوانک حرارتنی اکسک و یازیاذه ایتمک ایچون ترکیبه محتاج اولنور و کاهچه

(ایکنجی مقاله)

(اوچنجی مقاله)

(دردنجی مقاله)

(فصل)

دخی سمیتلی اولان دوانک سمیتنی ازاله ایچون ترکیبه محتاج اولنور مثلا افیونک چندید ستر وزعفران ایله اصلاح و ترکیب اولندیغی کبی و کاهیجه دوانک سر یعا قوتی زائل اولمیوب محفوظ اولسون ایچون عسل و یا شکر اضافه اولنوب ترکیب اولنور و کاهیجه دوانک لطیفنی کشفندن آرمغه محتاج اولنور نته کیم قرعه و انبیک ایله تقطیر اولندیغی کبی و بعض دوانک طبخله ربی آندیغی کبی و کاهیجه دوا رقیق اولوب تحلیلی سریع اولمغه تحلیلی منع ایدر شیئله مزج اولنور نته کیم قرفیل یاغی و دارچین یاغی و آماج قانونی یاغی چام ساقری و بالومی و بونلره مشابه اولان شیله خلط اولندیغی کبی که قیروطی اولوب سرعت تحلیلی حفظ ایلیه (ایکنجی سبب) مرض مرکب اولدوقده دواء مفرد ایله مداوات ممکن اولمیوب بحسب العله ترکیبه محتاج اولنور و کاهیجه دخی امراض عدیده استعمال اولنسون ایچون ترکیب اولنور نته کیم تریاق فاروق و بشر دیطوس ترکیب اولندیغی کبی (اوچنجی سبب) امزجه و اسنان و اقالیم و بلدان مختلفه اولدیغیدر که هر شخصک مزاجنه و سننه و اولدیغی شهرک هوا سننه مناسب ترکیب اولتمقدر (درنجی سبب) عضو حسبیله ترکیبه محتاج اولنور نته کیم کوکس علتلرنده لعوقلر و خارج بدنده اولان شیشلر ایچون ضمادلر و طلالر و یاغلر ترکیب اولندیغی کبی و بوسبیلره زیاده و قوف حاصل ایتمک مراد ایدن کسننه جالینوسک قاطاجانس اسمیله مسمی اولان کتابنه نظر ایلسون و بوذکر اولنان درت سبب ایکی امره راجعدر اولکیسی ترکیب اولنه جق دوا مرضک شدت وضعفنه کوره اولمسیدر ایکنجیسی ترکیب اولدوقده لطافت کسب ایدوب تناولی آسان اولمسیدر پس بوندن اوتوری استاد ابقراط دیرکه اسپه چیارلز طبیبک طوتر الیدر الی اولمیان طبیب یالکز صنعتله نیجه علاج ایدر (فصل) بوفصل دوارک ترکیبینه و شربتلرین عملنه مباشرت ایدن کسننلره لازم اولان شیلر بیاننده در * ترکیبه حاجت اولنسی فصل سابقدن معلوم اولدی ایسه بوفصلده دخی ادویه بی ترکیب ایلین کیمسه به لازم اولان احوالی ذکر ایدلم دوا ترکیب ایلین کیمسه درت شیئه محتاج اولور (اولکیسی) مرضی و مرضک سببینه و اعراضنی بیلکدر و مرضه مناسب اولوب ترکیبده اصل اولانی بیلکدر ترکیبده اصل اولان کاهیجه بردوا اولور مثلا ایارج فیراده صبر اولدیغی کبی و کاهیجه متعدد و متشابه اولور مثلا صفرا بی اسهالده محجوده وراوند اولدیغی کبی و کاهیجه ترکیبده اساس و اصل متعدد و متخالف اولور آندن اوتوری ترکیبده اصله نسبت اولنوب مثلا معجون اراوند و حب السنادرلر مادامکه ترکیبک اساسی اولان اصل و ترکیب نه ایچون عمل اولنه جغی بلنمیه ترکیب درست اولمز خصوصاً مسهلات ترکیب اولنه زیرا اصلی بلمک خطر عظیمه و هلاک مریضه مؤدی اولور (ایکنجیسی) دوانک تعدیل اولنسنی و علتنه مناسب مقدارینی بیلکدر مثلا دوانک قوتی ضعیف ایسه دوا به قوت و یرمکه در و حرارتی زیاده ایسه حرارتنی تعدیل ایتمکله و کیفیت ردی ایسه اصلاح ایتمکله در (اوچنجیسی) هر برعضوه مخصوص اولان دوا بی بیلکدر مثلا معده ایچون پلین و کبد ایچون قویون اودی و دماغ ایچون قانویا کبی و عضوه دوانک سرعتله و اصل اولسنی و عضوده دوانک اثری ظاهر اولنجه طور مسنک زماننی بیلکدر (درنجیسی) ترکیب تزیه فاسد اولدن حفظ ایلسنی بیلکدر که نیجه مدت طوروب بوزلیه تا که وقت حاجتده استعمال اولنه

(فصل)

(و ترکیبک)

و ترکیب طعم و رایحه سنی لطیف ایتمکدر که استعمال اولندقدده طبیعت متغیر اولمیوب سهولته
 تناول اولنه و ترکیبیدن غرض متعدد اولدیغیچون ترکیب دخی انواع کثیره یه متنوعه اولور
 جالینوس دیر که افضل اولان مرکب دوارینی ممکن اولدیغی مرتبه آزالتمقدر اگر استعمالی
 کثیر بولمنسی سهل دخی اولورسه ده و دخی جالینوس عوام ایچون بعض ترکیب یازمغی منع ایدر
 اگر ترکیب آسان دخی اولورسه زیرا خلقه ترکیب یازمق صنعته اهانت و معرفتی تحقیره سبب
 اولور اما بعض اوتانه جق کیمسه لر و مخالفتی ممکن اولمیانلر ایچون بعض ادویه و تراکیب یازمق
 لازم کلور ایسه ادویه نك وجودی نادر و بهاسی آغر دوار و چوق ترکیب یازهلر دیوتنبه ایدر

(فصل) بوفصل وزنلر و اولچکلر بیاننده در [۱] * معلوم اوله که اوزان و مکمال بلنمدکجه
 ترکیب تمام اولمز زیرا البته ترکیبه قونه جق دوا و زنله تقدیر اولنور بو محله اطباء متأخرینک
 اعظمی قنده اکثر بلدانده استعمال اولنان وزنلر ذکر اولنسون تاکه هر بروزنک مقداری معلوم
 اولوب محله اکا کوره عمل اولنه سنارتوس طبیب دیرکه شول دوارکه ترکیب اولندقدده
 ادویه سی یا عددایله یا وزنله و یا کیل ایله تقدیر اولنور عددایله تقدیر اولنان دوار میوه لر و حبوب
 کبار کبیدر نته کیم بعض مطبوخلرده مثلا اون عدد اریک و بش عدد اینجیر دینور و یا خود بعض
 اجزادن بر جزء و یا ایکی جزء و یا اوچ جزء و نصف جزء و یا ثلث جزء و بونک امثالی دینور
 تقدیرجه عد اولنانلردن تقدم ایدن شی زوج اولور یعنی مجموعی بر صنفدن اولور و مثلا
 بر ترکیبده بر جزء دارچین دیوب بر درهم قرنفیل دیمک اولمز و کیلارین دخی بعضیسی کبیر و بعضیسی
 صغیردر کذلک اولچولنه جک شی دخی بعضیسی سیال یعنی آقچیدر اولچویه محتاجدر و بعضیسی
 قوریدر ال ایله تقدیر اولنور نته کیم اکثر حشیشلرده مثلا بر قبضه یارم قبضه دینور و قبضه
 کبیره دن مراد ایکی ال ایله آنه جق مقداردر و بوکا حفته دخی تسمیه اولنور و یارم قبضه دن
 مراد برال ایله آنه جق مقداردر و قبضه لطیفه دن مراد پارمقترین اوجیله آنه جق مقداردر
 و سیال اولوب آقچی اولان شیر دخی کاه اولچک ایله و کاهی وزن ایله تقدیر اولنور لکن
 اکثر استعمال اولنان وزنلر معلوم اوله که اطبا بیننده قبضه ده اختلاف اولمیوب انجق
 اختلافری وزنلرده اولدیغی وزنلر مختلف اولدیغندندر زیرا یونانیلرک وزنلری اسلامیونه
 مخالفدر کذلک اطباء افرنج بینلرنده استعمال اولنان اوزان دخی مخالفدر پس بو اختلافاتی بو محله
 ذکره حاجت اولمیوب بلکه بو تألیفده ذکر لازم اولان حالا آنک اوزرینه اصطلاح اولوب
 و مرکباتدن ذکر اولنانلرین جمعیسی آنک اوزرینه بنا قلنان وزنلر بز دیرزکه جمیع عددک مبدائی
 واحددر یعنی بر عدددر و هر بر عدد منحل اولسه ینه واحده منتهی اولور کذلک وزن دخی
 حبه یه منتهی اولور و حبه دن مراد جمهور اطباء اسلامیون و اطباء یونانیون و اطباء افرنج
 قتلرنده مقداری معتدل اولان آرپه در و بوحبه عدددن واحدک نظیریدر و جمیع اوزان حبه دن
 مرکب اولوب هر بر مرکب اولان وزنک اسم مخصوصی وارد نته کیم بیان اولنور سنارتوس
 طبیب دیرکه اوزانک اساس و مبدائی اولان حبه بغدادین و آرپه دن معتدل اولان حبه در ایکی
 حبه یه عربچه طسوح و یونانجه حلقوص دیرلر و ایکی حلقوصه یونانجه قیرطیون و عربچه
 قیراط و خروبه دخی دیرلرکه درت حبه در و نصف او بولوس الی حبه در که در همک اون ایکی

(فصل)

[۱] زیر اجز ایله
 تقدیر اولنق اوزان
 معینه دن اولمیوب
 معتبرک اعتبارینه
 منوطدر اما ذرا هم
 و مثاقیل و سائر
 اوزانله تقدیر
 اولنق اوزان
 معینه دندر پس
 بر مرکب مفرداتی
 اوزان معینه وغیر
 معینه ایله توزین
 و تقدیر ایتک جائز
 اولدیغی ظاهر در

جز شدن بر جزء در و تمام او بولوس اون ایکی حبه در که سدس در همدر بوکا عربجه دانق دیرلر
 و دخی ایکی او بولوس یکریمی درت حبه در که ثلث در همدر بوکا یونانجه غراما و لاتینجه
 اسکروبلو درلر معلوم اوله که اشل بندقیه و نیتولاوس شرابی قتلرنده اسکروبلو یکریمی حبه در
 و نصف درهم که یونانجه طری بولون درلر بقله مصریه در و قدما یونان قتلنده مستعمل اولان
 درخی یتش ایکی حبه در و یونانیلر خایله درخی درلر بودرهمی ابن فراسیون و جمیع اسلامیون
 قتلرنده آلتون وزنیدر که اوچ اسکروبلو یاخود التی او بولوس یاخود اون سکز قیراطدر
 و رطلک دخی طقسان التی جز شدن بر جزء در اما اوقیه سکز در خریدر که رطلک اون ایکی جز شدن
 بر جزء در و رطل دخی اون ایکی قیه در که طقسان التی در خریدر معلوم اوله که بلاد بند قیه ده
 و نیتولاوس و اکثر ناس قتلرنده حالا استعمال اولنان درهم التمش حبه در و الحاصل دراهم
 مذکور ه دن هر قنغیسی استعمال اولنور ایسه نسبت محفوظه اولدقده ترکیبده خطا اولمز اما
 کیل خصوصاً اشباء رطبه ایچون انواعی کثیردر مکیالدن استعمالی کثیر اولانی ذکر ایدلم
 مکیالک صغیری ملعقه در که بر قاشیقدر و بوملعه وزندن حبه مجراسنه جاریدر بودخی درت
 نوعدر ملعقه نك الك کوچکی یارم درهم مقداریدر و الك بیوکی درت درهم مقداریدر و کیلک بری
 دخی میسطریون در که ادهانده التی درهم و شرابده و صوده یدی درهم و عسلده طقوز درهم
 اعتبار اولنور بری دخی قیأوس در که معناسی کوچک فنجان دیمکدر ادهانده اون ایکی درهم
 و شراب و صوده اون درت درهم و عسلده اون سکز درهم اعتبار اولنور و بری دخی اکسی
 و افندر معناسی کاسه دیمکدر که فنجان کبیردر ادهانده اون سکز درهم شراب و صوده یکریمی
 درهم و عسلده یکریمی یدی درهم اعتبار اولنور اطباء افرنج قتلنده اکسی و فن عسلده یکریمی
 درت در همدر بری دخی من در که یونانجه قوطیلا دیرلر التی قیأوسدر ادهانده طقوز اوقیه
 و شراب صوده اون اوقیه و عسلده [۲] بر یچق اوقیه اعتبار اولنور بری دخی اکساستس در که
 ایکی من و اون ایکی قیأوسدر و قیأوسک اون اوچ اکساستسه نسبتی اوقیه نك رطله نسبتی در
 ادهانده اون یدی اوقیه و شراب و صوده یکریمی اوقیه و عسلده یکریمی یدی اوقیه اعتبار
 اولنور بری دخی انقوره در که التی اکساستسدر ادهانده طقوز رطل و شراب و صوده
 اون رطل و عسلده اون اوچ یچق رطل اعتبار اولنور بری دخی اورنادر بوکا حالا قووس
 تعبیر اولنور قرق سکز اکساستسدر ادهانده یتش ایکی رطل و شراب و صوده سکسان
 رطل و عسلده یوز سکز رطل اعتبار اولنور (فصل) بو فصل دوانک مقداری شربتی
 بلك بیاننده در * معلوم اوله که ادویه بیننده حرارت و برودنده و ضعف و قوتده تفاوت
 ظاهر اولدیغندن هر بردوانک مقدار شربتی دخی متفاوتدر ادویه كرك مفرد اولسون
 كرك مرکب اولسون و كرك مصلح و كرك مسهل اولسون درجات اعتباریله دورده تقسیم
 اولمشدر و هر بر ادویه مفرده عناصردن مرکب اولمغله حار مطلق و بارده مطلق بولمز انجق
 بزم حار و بارده دیدیکمز جزء غالب اعتباریله در آنک ایچون دوانک حرارت و برودنده درجه سنی
 فرق ایتمک متعسدر در اطباء بوبده چوق سوز سونلشدر لکن حقه اقرب اولان اکثر حکماء
 افرنج قتلنده دخی فیلسوف کندی مذهبیدر فیلسوف مزبور درجاتی هندسه طریقیله علی

[۲] ظاهر اولان
 عسل ایله اون
 بر یچق اعتبار
 اولمقددر مکر که
 اصل مترجدن
 سهو در دنیله

(فصل)

سبیل التضعیف تقسیم ایلوب دیمشدرکه دواء معتدل اودرکه انده کیفیات مقدارده برابر اوله ودرجه اولاده حار اولان دواءه حرارت معتدله اولان حرارتک ضعیفدر ودرجه ثانیهده حار اولنک حرارتی اولاده حار اولنک ضعیفدر بوتقدیرجه درجه اولاده ایکی جزء حرارت ودرجه ثانیهده درت جزء حرارت ودرجه ثالثهده سکز جزء حرارت ودرجه رابعهده اون التي جزء حرارت واردر واطبادن بعضیلری درجانه عدد اعتبار ایدوب دیدیلرکه درجه اولاده برجزه وثنایهده ایکی جزء وثالثهده اوچ جزء ورابعهده درت جزء حرارت وار دیدیلر لکن سنارتوس طیب بوقولی بعید کوروب دیمشدرکه درجات بیننده مخالفت عظیمه واردر زیرا کورمز مسنکه درجه اولاده حار اولان ایله درجه ثانیهده حار اولنک بیننده مخالفت درجه ثالثه ودرجه رابعه بیننده اولان تفاوت وخالفته نسبت ایله قلیلدر زیرا درجه ثالثهده حار اولان دواغانله سزجه استعمال اولنور امارابعهده اولنلرین استعمالندن سومدن احتراز اولندیغی کبی احتراز اولنور ایمدی بودکدر ادرجتین بیننده واقع اولان تفاوت عظیمه دن ناشیدر جمهور اطباء افرنج دخی بوقوله ذاهب اولمشدردر پس بوندن اوتری ادویه معتدله غیر مسهله نك اقل شربتی ثلثان درهمدن اون التي درهمه دکدر ودرجه اولاده اولان دوائلک دوهمدن سکز درهمه دکدر ودرجه ثانیهده اولان دوا سدس درهمدن درت درهمه دکدر ودرجه ثالثهده اولان دوا بش حبه دن ایکی درهمه دکدر ورابعهده اولان ایکی بچق حبه دن بردرهمه دکدر [۳] بودخی معلوم اوله که هر بردرجه اوچ مرتبه به تقسیم اولمشدر نته کیم درجه نك اولی ووسطی وآخری درلر ایمدی درجه رابعه نك آخرنده اولاندن احتراز واجبدر بودخی معلوم اوله که بومقامده درجه ایله مراد دوانک قوتده مرتبه سیدر یوخسه کیفیتده دکدر (فصل) بوفصل ادویه مسهله نك قولی جزئی ایله هر برینک بشقه بشقه مقدار شربتی بیلیک بیاننده در* کرحه ادویه مسهله نك طبایعی و قوتلرینی بیلیک مفرداتده ذکر اولمشدر لکن زم غرض بومحمله ادویه مسهله نك هر برینک مقدار شربتی بیاندرکه ادویه دن ترکیب مرادایدنلره آسان اوله معلوم اوله که کاهیجه بردوانک جریمی یاخود مطبوخی ویاخود منقوعی استعمال اولنسه اول دوانک مقدار شربتی متفاوت اولور زیرا دواء واحدک جرمندن بردرهم استعمالی کافی اولسه مطبوخاً یاخود منقوعاً استعمال اولنسدقده بررهیمی کفایت ایتوب بلکه اوچ درت درهمی کفایت ایدر معلوم اوله که ادویه منعدله نك اکثری غذا مجراسنه جاری اولمغله ذکرینه شروع اولنمیوب بلکه درجه اولاده اولنلر ایله بداء اولندی بزدریزکه درجه اولاده اولان دوانک مقدار شربتی اون التي درهمدر زیرا معتدلک آخری درجه اولینک اولیدر امامرقه دیک ولبن حلیب وعصیرعنب وبونلره مشابه اولنلر اغدیه جنسندن اولمغله بونلرک تناولی سکز اوقه مقداریدر بودخی معلوم اوله که هر بردرجه نك آخرینک حکمی ولی ایتدیکی درجه نك اولنک حکمی کبیدر وبونسبت جمیع ادویهده حفظ اولمق واجبدر پس بوندن اوتوری درجه ثانیه نك آخرنده اولنک شربت نامه سی درت درهمدر وثالثه نك آخرنده اولنک یارمدر زیرا رابعه نك اولیدر ورابعه نك آخرنده اولنک مقدار شربتی اوچ حبه یاخود درت حبه در (فصل) بوفصل دوا لک مقدار شربتی بیاننده در* امدرجه اولینک اولنده اولان مثلاً مکررکل شرابی ومکرر بنفشه شرابی

[۳] یعنی درجه لری
علی سبیل التضعیف
اولدوغی کبی مقدار
شربتی لری دخی علی
سبیل التضعیفدر

(فصل)

ادویه مسهله نك بیانی

(فصل)

دوا لک مقداری
بیانی

كبيرك مقدار شربتی اون التي در همدن التمش درت در همه دكدر و درجه اولی نك اوسطنده
اونلر مثلامكرر كل بالی ومكرر بنفشه بالی كپيرك مقدار شربتی اون ایکی در همدن قرق در همه
دكدر و درجه اولینك آخرنده اونلر مثلا كل عصاره سی و بنفشه عصاره سی كبی دوارك
مقداری سکز در همدن یكرمی درت در همه دكدر و من افرنجی كه تركه فرنکی قدرت حلواسی
دیبر درجه اولیده اولان دواندر مقدار شربتی سکز در همدن یكرمی درت در همه دكدر
تیور هندینك مقداری سکز در همدن اون التي در همه دكدر و كاهیجه یكرمی درت
در همه دك استعمال اولنور خیارشنبه نك درت در همدن اون ایکی در همه دكدر
كاهیجه اون التي در همه دك استعمال اولنور اما شفتالو چیچی شرابنده و ارسا عصاره سنده
اختلاف اولنوب بعضیلر درجه اولی ده و بعضیلر درجه ثانیه ده در دیدیلر حاصلی مقدار شربتی
سکز در همدن اون ایکی در همه دكدر سنار توس طبیب دیركه بر مستقی آدمه اون ایکی در هم
ارسا عصاره سیله التي در هم من افرنجی ایچوردم الی قدر مجلس اجابت ایلدی و درجه ثانیه نك
اوسطنده اولنك مقدار شربتی دورت در همدن التي در همه دكدر مثلاً صمغ بطم كبی و درجه
ثانیه نك آخرنده اولنك مقداری اوچ در همدن یدی در همه دكدر اقیون دخی بویله در یعنی
مقدار شربتی جرمندن ایکی در همدن دوت در همه دكدر و مطبوخندن سکز در همه دكدر و درجه
ثالثه نك اولنده اولنك شربتی بر در همدن درت در همه دكدر صاری هلیله دخی بوقیلدندر
مطبوخاً استعمالی بش در همدن سکز در همه دكدر و راوندك شربتی بر در همدن درت در همه
دكدر بعضیلر راوندی درجه ثالثه نك و سطنده عد ایلوب ایکی در همی كفایت ایدر دیدیلر
غاریقون و كابلی دخی بویله در یعنی مقدار شربتی ایکی در همه دكدر و مطبوخده درت در همدن
و درجه ثالثه نك و سطنده اولنك مقدار شربتی ثلثان در همدن ایکی در همه دكدر صبر دخی
بویله در یعنی شربتی یارم در همدن ایکی در همه دكدر و مطبوخده اوچ در همه دكدر و بزر
قطونانك شربتی اوچ در همه دكدر و بسفایچك ایکی در همدن اوچ همه دكدر مطبوخده سکز
در هم یادخی زیاده در و سنامکی نك جرمندن بر در همدن ایکی در همه دكدر مطبوخده درت در همدن
سکز در همه دكدر و مجوقانك جرمی بر در همدن ایکی در همه دكدر مطبوخده درت در همدن
و درجه ثالثه نك آخرنده اولنك مقدار شربتی یارم در همدن بر در همه دكدر اسارون بوقیلدندر
جرمنك مقدار شربتی یارم در همدن بر در همه دكدر مطبوخده ایکی در همدن درت در همه دكدر
و قرطم كه عصفور تخمیدر مقدار شربتی اوچ در همدن بش در همه دكدر و كرنب بحرینك مقدار
شربتی بر در همدن بر بیچق در همه دكدر مطبوخده سکز در همدن اون ایکی در همه دكدر و سورنجانك
ثلثان در همدن بر بیچق در همه دكدر مطبوخده ایکی در همدن اوچ در همه دكدر و تربدك جرمی ثلثان
در همدن بر در هم و ثلث در همه دكدر مطبوخده درت در همه دكدر و جرجار منی و جرجلا جور دك
مقدار شربتی یارم در همدن بر در همه دكدر غسل اولندقه استعمالی بر در هم و ثلث
در همدن بر بیچق در همه دكدر و جاوشیرك یارم در همدن بر در همه دكدر بعضیلر ایکی در همه دك
استعمالی جائز کوردیلر و خربق اسودك مقدار شربتی ثلث در همدن ثلثان در همه دكدر ابن
ماسویه و قدما یونانندن بعضیلر خربق اسودی بر در همدن زیادجه و مطبوخده درت در هم

استعمال ایتدیرمشله وچلا په نك شربتې ثلث درهمدن ثلثان درهمه دکدر ودرجه رابعه نك اولنده اولنك مقدار شربتې اون حبه دن یارم درهمه دکدر مازریون و مازریون حبه نك مقدار شربتې سکر حبه دن یکره حبه ده دکدر مطبوخده یارم درهمدن بر درهمه دکدر حنظلك شخمندن ثلث درهمدن نصف درهمه دکدر بعضیلر ثلثان درهمه دیمشله لکن حق اولان اولنکی درسنا توس طیب دیرکه درجه رابعه ده اولان ادویه مسهله یی لایق اولان شربت تامه سی مقدارینی استعمال اتمکدر مکرکه قوی المزاج کیسه لر ایچون اوله و تجربه بوکا شاهد دیرکه یرکیسه شخم حنظلدن اون بش حبه استعمال ایلسه کفایت ایدر مع هذا شربت تامه سی دکدر اسکندر دن نقل اولمشدرکه بند قیه لی مازریا و بر اصاغولا نام طیبیلر شخم حنظلك وجه مشروح اوزره اولان استعمالندن زیاده استعمال ایتک اگرچه نادراً بعض امرجه تحمل ایدر سه دخی خلاف قانوندر دیدیلر ودرجه رابعه نك اوسطنده اولنك مقدار شربتې بش حبه دن اون حبه ده دکدر ودرجه رابعه نك آخرنده اولنك مقدار شربتې اوچ حبه دن اون حبه ده دکدر فرسیون کبی و شبرم کبی بونلرک مقدار شربتلی جرمندن بش حبه دن اون حبه ده دکدر اما شبرمک لبندن اوچ حبه دن سکر حبه ده دکدر و انٹیمون که ترکیده دمور بوزان دیرلر مقدار شربتې مصعدندن و کرک زجاجی سندن اوچ حبه دن الی حبه ده دکدر و کاهیجه انٹیمونک مقدار شربتې تدبیرینک اختلافی سببیه مختلف اولور یعنی تدبیرنده اهتمام اولور ایسه دخی آرتجق استعمال اولور بومذکورات ادویه مسهلده حالامشهور اولنلردرا کر بزم ذکر ایتدیکمز دوانک غیری دوا بونلور ایسه طبع مستیمی اولنلر هر برینی مرتبه سنه الحاق ایلیه لر (فصل) بوفصل دوا مرکب کرک مسهل و کرک مسهلک غیری اولسون مقدار شربتینک طریق استخراجی بیاننده در * دوا مفردک مقدار شربتینی ذکر ایتدک ایسه بومقامده مرکبک مقدار شربتینه شروع اولندی معلوم اوله که دوا مرکب دن مقدار شربتې بیلک اوچ شیء بیلکه محتاجدر اولکیسی دوا مفردک کیفیتنی بیلکدر مثلاً حارمیدر باردمیدر ایکنجیسی دوانک قوتنی و مرتبه سنی بیلکدر مثلاً حارمیدر لطیفمیدر اوچنجیسی مرکبه واقع اولان دوانک مقدار شربتینی بیلکدر معلوم اوله که مرکبه اولان دوا لر یا متساویه الاجزادر یا خود دکدر متساویه الاجزا اولدقه هر بردوا کیفیت وقوته یا مساویدر یا خود دکدر اجزاسی مقدارده ودرجه ده وقوته مساوی اولان مثلاً تریاق اربعه کبی که درت ادویه دن مرکب اولوب هر بری مقدارده ودرجه ده وقوته متساویه در درت ادویه دیدیکمز چنظیاننا و مروحب الغار و زراوند مدحرج بونلردر پس بوادویه مذکوره درجه ثالثه ده حار اولغله ترکیب اولدقه دخی مجموعی درجه ثالثه ده حار اولور و مقدار شربتې ایکی درهمدر و اگر اجزاسی برابر اولیوب مختلف اولور ایسه اختلاف دخی یا کیفیتده یا مرتبه وقوته و یا خود مقدارده اولور پس اگر ادویه مرکبه کیفیتده مختلفه اولوب مرتبه و مقدارده برابر اولور ایسه مثلاً درجه اولی ده حار اولان دوا ایله ینه درجه اولی ده بارد دوان ترکیب اولنسه بواکیسندن حاصل اولان دوا معتدل اولور و مقدار شربتې دخی دوا معتدلک شربتې کبی اولور و معلوم اوله که مرکبه یالکز دوانک کیفیتنی اعتبار لایق دکدر بلکه دوانک درجه سنه وقوت خفیه سنه دخی اعتباردن لابدر زیرا کاهیجه بردوا کیفیتده مضاد

(فصل)

مقدار دوا مرکبانی

اولان دواء آخرالیه ترکیب اولنسه اول دوا کیفیتده معتدل اولور لکن قوت اعتبار یله اعتدالندن خارجدر نه کیم فرقیون درجه رابعدهده حار اولوب ینه درجه رابعدهده بارد بردوا ایله ترکیب اولنسه شبهه یوقدر که ترکیب مزبور حرارت و برودتده معتدل اولور بوتقدیرجه بومرکیب مقدار شربتی معتدلک مقدار شربتی کبی اون التی درهم اولوق اقتضا ایدر لکن تجربیه بونک خلافنده در زیر دوا ایچون سمیتی برقوت خفیه واردر که اول ترکیب معتدل اولمقلغنی منع ایدر لازم کلدیکه قوته دخی اعتبار اولنه پس واجب اولدیکه درجه رابعدهده اولنلردن اجتناب اولنه زیرا قوت و کیفیت جهندن طبیعتک عدوسیدر اگر غیری دوا ایله علاج ممکن اولور ایسه آندن عدول ایتمک مناسبدر بومثلی مرکبک مقدار شربتی ثلثان درهمدن بردرهم وثلث همه دکدر ودخی درجه ثالثهده حار اولان دوا ایله ینه درجه ثالثهده بارد دوا ایله ترکیب اولنسه ینه کیفیت اعتباری ایله معتدل اولور مع هذا مقدار شربتی درجه ثالثهده اولان دوانک مقدار شربتی کبیدر که بردرهم وثلث درهمدن ایکی درهمه دکدر اما درجه ثانیهده حار ایله ینه درجه ثانیهده بارد ایله ترکیب اولنسه مقدار شربتی ینه درجه ثانیهده اولنک مقدار شربتی کبی اولور که ایکی درهمدن درت درهمه دکدر کذلک درجه اولی ده حار ایله ینه درجه اولی ده بارد ایله ترکیب اولنسه مقدار شربتی درجه اولی مقداری کبی اولور که درت درهمدن سکز درهمه دکدر واکر دواء مرکب درجه و کیفیتده مختلفه دوا دن مرکب اولوب مقدارلری برابر اولور ایسه نه کیم درجه اولی ده حار ایله درجه ثانیهده باردن مقدارلری برابر اولدیغی حالده ترکیب اولندیغی کبی اول وقت اول مرکب برودته مائل معتدل اولور بزدیروز که چقن دوا درجه اولاده حار اولسه آنده ایکی جزء حرارت و برجزه برودت واردر ودرجه ثانیهده بارد اولانده درت جزء برودت و برجزه حرارت واردر بوایکیسندن اوچ جزء حرارت و بش جزء برودت حاصل اولور بوضورته مرکب برودته مائل معتدل اولور کذلک درجه اولی ده بارد ایله درجه ثالثهده حار دوا دن ترکیب اولنسه بارد اولانده ایکی جزء برودت و برجزه حرارت و حار اولانده سکز جزء حرارت و برجزه برودت واردر بوضورته مرکبده طقوز جزء حرارت و اوچ جزء برودت جمع اولوب مرکب درجه ثانیهده حار اولدی زیرا جزء باردی درجه ثالثهده جزء حارینه مقابل طوتدقده مرکب درجه ثانیهده حار اولدیغی حالده باقی قالور وچقن مرکب کیفیت و مقدارده برابر اولوب درجهده مختلف اولسه نه کیم درجه اولی ده حار دوا ایله درجه ثالثهده حار اولانندن شربتلی مقدارده برابر اولدقنری حالده ترکیب ایلسک مثلا فلقل کبی که مقدار شربتی بردرهمدن ایکی درهمه دکدر ودرجه اولی ده حار دوا ایله ترکیب اولنسه یعنی مثلا افسنتن کبی بوتقدیرجه اول مرکبک بدنده اثری اول ایکی دوانک مجموعندن حاصل مقدار شربت ایله در پس آندن درجه ثانیهده اولنک مقدار شربتی کبی اخذ اولنور وچقن مرکبک اجزاسی کیفیت و درجهده برابر اولوب مقدارده مختلف اولسه اول مرکبک مقدار شربتی مفرداتنک مقدار شربتی کبی در مثلا جوارش فلافل کبی که فلافل ثلثهده دن مرکبدر لکن مقدارده مختلفدر بوضورته مرکب درجه ثالثهده اولوب مجموعندن حاصل اولان مقدار شربت یالکز بریسنک مقدار شربتی کبیدر واکر مرکب درجه و کیفیتده مختلف اولوب مقدارده برابر اولسه اول مرکبک مقدار شربتی اجزاسنک هر برینک مقدار شربتی آخره نسبت